

DVOJICE STŘELCŮ V KONCOVCE

IM David Dejř Kaňovský

Dvojice střelců v koncovce je často velkou výhodou. Dva střelci se vzájemně doplňují a ovládají celou šachovnici, samozřejmě platí-li důležitá podmínka, že pozice je otevřená a hraje se na obou křídlech (především první podmínka je nutná!). Již první mistr světa stanovil plán, jak správně postupovat při hře s dvojicí střelců, který více méně platí dodnes:

- 1) Rozmístíme své pěšce tak, aby soupeřův jezdec neměl žádné opěrné body v centru, resp. opěrné body vůbec!
- 2) Zaženeme jezdce na kraj, resp. na co nejpasivnější pozici!
- 3) Centralizujeme krále a zároveň bráníme v centralizaci soupeřovu králi!
- 4) Uskutečníme výhodnou výměnu! Tzn. že získáme buď lepšího střelce proti jezdcovi nebo dobrého střelce proti špatnému střelci. Výjimečně můžeme přejít i do (vyhrané!) pozice nestejnopolných střelců, určitou výjimkou pak je přechod do „nestejnopoláků“ s cílem remízy, především pokud má strana s dvojicí střelců např. pěšce méně a stojí hůře.
- 5) Realizujeme získanou výhodu!

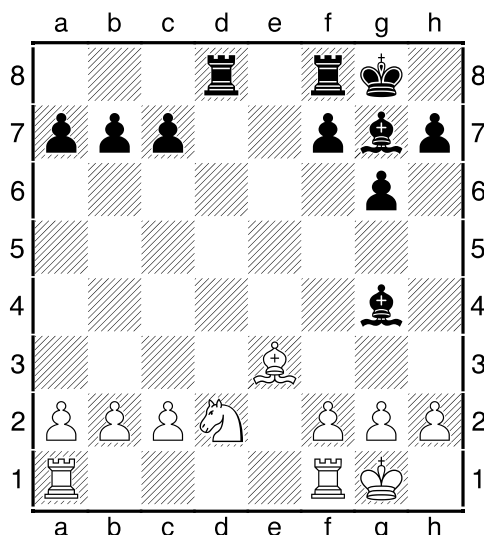
Že to zní příliš složitě? Ale kdepak! Hned na prvním příkladě samotného zakladatele pozičního učení si názorně ukážeme, že v praxi je to vlastně úplně jednoduché...

Příklad č. 1:

Engliš, B. - Steinitz, W.

Londýn, 1883

1.e4 e5 2.Jf3 Jc6 3.Sb5 g6 4.d4 Lepší je prosazovat d4 pomocí c3, např.: 4.0-0 Sg7 5.c3± 4...exd4 5.Jxd4 Sg7 6.Se3 Jf6 7.Jc3 0-0 8.0-0 Je7!?= Velmi pěkný tah, černý chce využít, že d-pěšcem ještě netáhl, a zahrát okamžitě d7-d5. 9.Dd2?! Nebylo na škodu preventivní 9.h3! 9...d5! 10.exd5 Jxd5 11.Jxd5 Dxd5 12.Se2 Jg4! 13.Sxg4 Sxg4 14.Jb3 Ani výměna dam nebyla nutná, bílý hrál prostě „na remišku“, což se mu pěkně vymstí... 14...Dxd2 15.Jxd2 Vad8ř

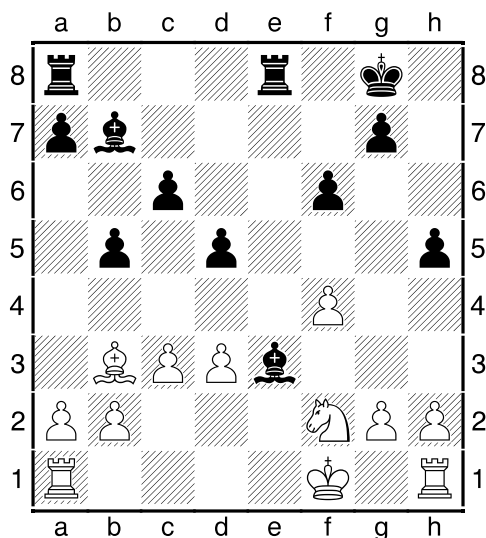
Černý získal jasnou poziční převahu, především díky přítomnosti dvojice střelců. Hraje se na velkém prostoru, černí střelci „žijí“, věže mají volné sloupce... **16.c3** Dříve nebo později by byl bílý beztak donucen tento tah udělat, stejně však bylo lepší s ním počkat, oslabení pole d3 už vrátit nepůjde. **16...Vfe8 17.Jb3 b6! 18.h3 Se6 19.Vfd1 c5!** Bod č. 1 splněn! **20.Sg5 f6!** Uzavření černopolného střelce bude pouze dočasné. **21.Sf4 Kf7** Zahazuje bod č. 3! **22.f3 g5! 23.Vxd8 Vxd8 24.Se3 h6! 25.Ve1 f5** A je zpátky ve hře! **26.f4 Sf6! 27.g3 a5!** Nástup bodu č. 2! **28.Jc1 a4 29.a3** Jinak by a3 zahrál černý sám. **29...Sc4!** Chudák jezdec!... **30.Kf2 gxf4! 31.Sxf4 Sg5!** A nastal správný okamžik i na bod č. 4! Bez něj by se černý jen těžko dostával do pozice bílého. **32.Sxg5 hxg5** Rozdíl v působnosti černého střelce a bílého jezdce je zcela evidentní!... **33.Ke3 Kf6 34.h4 gxh4 35.gxh4 Ve8+ 36.Kf2 Vxe1 37.Kxe1 Ke5 38.Je2** Může černý do pěšcovky, když má bílý vzdálenějšího pěšce? **38...Sxe2!** Bod č. 5! Samozřejmě, má totiž aktivnějšího krále, což je víc! **39.Kxe2 Kf4 40.c4 Kg4 41.Ke3 f4+!** Poslední léčka: po **41...Kxh4?? 42.Kf4+-** by zvítězil bílý! **42.Ke4 f3 43.Ke3 Kg3!+-**
0-1

Příklad č. 2:

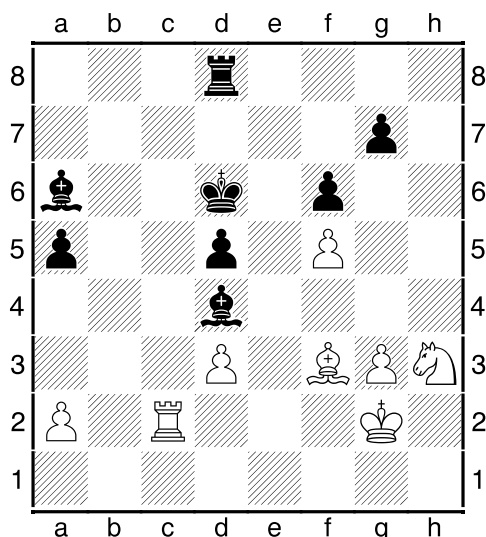
Tarrasch, S. - Rubinstein, A.
 San Sebastián, 1912

Velice pilným Steinitzovým žákem byl i génius (nejen) věžových koncovek Akiba Rubinstein: **1.e4 e5 2.Jf3 Jc6 3.Jc3 Jf6 4.Sb5 Jd4 5.Sa4 Sc5 6.Jxe5 0-0 7.d3 d5!** Černý má plnou kompenzaci za pěšce! **8.Sg5** Nebylo od věci schovat krále do bezpečí: **8.0-0!? 8...c6 9.Dd2 Ve8 10.f4 b5! 11.Sb3 h6 11...a5!? 12.Sh4** Ještě horší bylo **12.Sxf6?! gxf6 13.Jf3 dxe4 14.dxe4 b4! ♣ 12...Jxe4!** Velmi pěkný příklad zbavení se vazby! **13.Sxd8 Jxd2 14.Kxd2** Zde vidíme smysl 10. tahu černého - v případě, že by **Sd8** „uhnul“, by černý jezdec dobral střelce na b3! **14...Vxd8 15.Je2 Jxe2 16.Kxe2 Ve8** A opět tu máme výhodu dvojice střelců, zde pouze s trošku obtížnější realizací.

Akiba se však svého úkolu zhostí s noblesností jemu vlastní... **17.Kf1?!** Zbytečně přetrhává své věže, lépe **17.Kf3!** **17...Sb7** To je opět krytí pouze dočasné... **18.c3 f6!** Bod č. 1! **19.Jg4 h5!** Bod č. 2! **20.Jf2 Se3!?** Jinak by bílý tahem d3-d4 vrátil černého střelce „zpátky“...

21.Sd1! Bílý se brání aktivně a dobře, tímto tahem chce převést svého střelce na aktivnější pozici a také blíže ke svému králi. **21...h4 22.g3 a5!** Černý potřebuje pro své dva „zabijáky“ co nejvíce otevřít pozici! **23.Sf3 b4! 24.Kg2 bxc3 25.bxc3 Sa6 26.c4!** Opět se bílý brání aktivně a dobře! **26...Vad8 27.cxd5 cxd5 28.Vhd1 Ve7 29.Jg4 hxg3 30.hxg3 Sd4?** Nádherný střelec!... **31.Vac1 Vb7 32.Vc2 Kf7** Bod č. 3! **33.Jf2 Vb2! 34.Vxb2 Sxb2 35.Vd2 Sd4 36.Jh3 Ke6 37.Vc2?!** Více šancí dávalo **37.Ve2+!? 37...Kd6 38.f5**

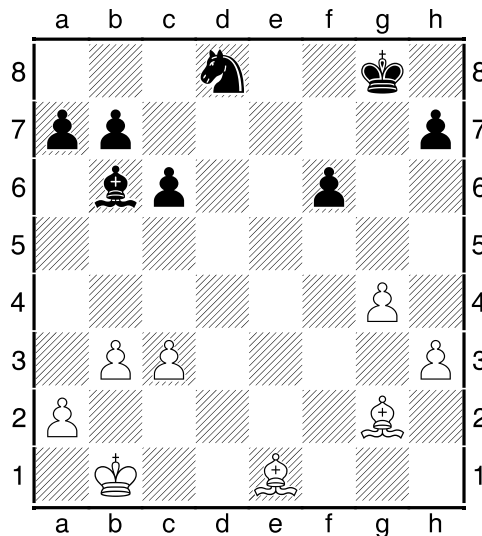

Zdá se, že bílý jezdec konečně našel cestičku ke své aktivizaci, ovšem zdání klame... **38...Vc8!** Velice jemný a účinný tah! **39.Sd1** C-sloupec bílý přenechat černému nemohl. **39...Vxc2+ 40.Sxc2 Ke5 41.g4 Se3! 42.Kf3 Kd4!-+** Analogie „chycení“ jezdce střelcem se Steinitzovou partií je pozoruhodná!... **43.Sb3 Sb7** Zde šlo i **43...Sxd3**

44.Sxd5 Sf1-+ 44.Ke2 Sa6 45.Sc2 Sb5 46.a4 Sd7 47.Kf3 Kc3! Bod č. 4! 48.Kxe3 d4+! 49.Ke2 Kxc2 Bílý jezdec je příliš daleko, a-pěšec snadno rozhodne! 50.Jf4 Sxa4 51.Je6 Sb3! 52.Jxd4+ Kb2 53.Jb5 a4 54.Ke3 a3 55.Jxa3 Kxa3 56.Kd4 Kb4!
0-1

Příklad č. 3:

Kaňovský, D. - Škaroupka, J.
2. liga 2006-2007, 19. 11. 2006

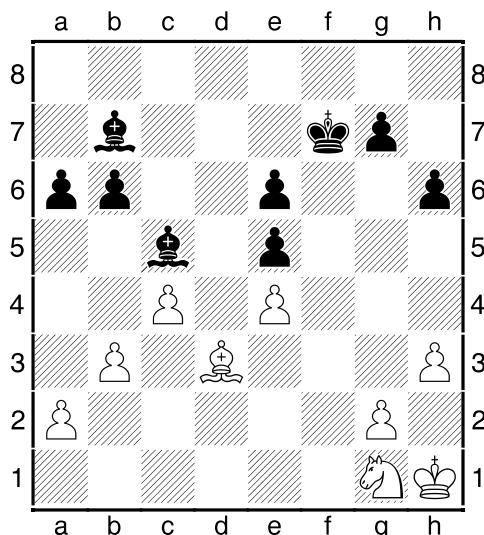

Hodnocení pozice na diagramu výše není složité. Bílý má čistou výhodu dvojice střelců (pozice je otevřená), černá pěšcová struktura je navíc značně oslabena (pěšci f6, h7). To vše jasně předurčuje výsledek partie: 31.Kc2± Bod č. 3! Body č. 1 a 2 jsou již svým způsobem splněny, např. pole e5 černému jezdcí těžko můžeme „uzmout“... 31...Je6 32.h4 Aby po Jf4 pěšec na h3 nevisel. 32...Sc7 33.Se4 Se5 Na e5 střelec stojí hezky, ale co z toho?!...☺ 34.Sf5 Jf4 35.Sc8! b6 36.b4! Aby po napadení pěšce c6 vynutil c5 a po výměně došlo ke vzniku slabého pěšce! 36...Kf7 37.Sf5 h6 38.Se4 c5 39.bxc5 bxc5 40.Kb3 Ke6 41.Kc4 Kd6?! 41...Sd6 42.Sf2 Je6 43.Sd5! Kd7 44.Sxe6+ Bod č. 4! 44...Kxe6 45.Sxc5+- Zbytek je pouze „otázkou techniky“... 45...a6 46.Se3 Sg3 47.h5 f5 48.gxf5+ Kxf5 49.Sxh6 Kg4 50.Se3 Kxh5 51.Kc5 Sc7 52.Kc6 Sa5 53.c4 Sb4 54.Kb7 a5 55.a4 Kg4 56.c5 Kf3 57.c6
1-0

Příklad č. 4:

Bujnoch, R. - Kaňovský, D.
Czech OPEN - A, 2007

1.e4 c5 2.Jf3 e6 3.d4 cxd4 4.Jxd4 a6 5.Sd3 Dc7 6.O-O Jf6 7.De2 d6 8.c4 Jbd7
 9.f4 Se7 10.Jc3 O-O 11.Kh1 Vd8 12.Sd2 Sf8 13.Vac1 b6 14.Sb1 Sb7 15.f5 Ve8
 16.fxe6 fxe6 17.Sg5 Vac8 18.b3 Dc5 19.Jf3 Jg4 20.h3 Jge5 21.Jxe5 Jxe5
 22.Se3 Dc6 23.Sd4 Se7 24.Sxe5 dxe5 25.Dg4 Vf8 26.Sd3 Vxf1+ 27.Vxf1 Vf8
 28.Vxf8+ Sxf8 29.Je2 Dd7 30.Jg1 Sc5 Chybou by bylo 30...Dxd3? 31.Dxe6+ Kh8
 32.Df7 h6 33.Dxb7 Sc5∞ a o vyrovnání najednou bojuje spíše černý! 31.De2 Df7
 32.Df3 h6 33.Dxf7+ Kxf7

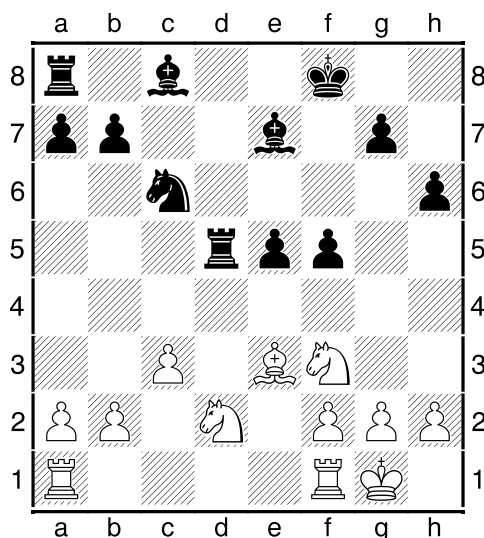
Po ne zcela nezajímavém průběhu (bílý hrál celou partii tak trochu bojácně na remízu) vznikla velice zajímavá koncovka, ve které má černý sice dvojpěšce, avšak ten rozhodně není slabý a v čem především spočívá výhoda černého je dvojice střelců a snad úplně nejvíc komplex slabých černých polí v táboře bílého! 34.Jf3 Kf6 Po okamžitém 34...Sd4 by bílý mohl zahrát 35.Jxd4 exd4 36.e5! 35.g4 Sd4! Ted' bílý střelce vzít nestihne! 36.Kg2 Ke7 37.Kf1 Kd6 38.Ke2 Kc5 39.Kd1 Kb4 40.Kc2 Ka3 Bod č. 3 dokončen! 41.Kb1 a5! Ted' černý potřebuje vytvořit v bílém táboře nějaké slabiny! 42.g5 Zoufalá snaha o protihru... 42...Sc6 43.h4 a4 44.bxa4 Sxa4 45.Sc2 Se8! Bělopoláky černý samozřejmě měnit nesmí! 46.Sd3 Kb4 47.Kc2 Ka3 Prakticky silnější bylo 47...Sa4+ 48.Kd2 Sc3+ a bílá pozice se hraje velice těžko. 48.Jxd4!? Bod č. 4 zde obstaral sám bílý...☺, který se tím však chytá asi nejlepší praktické šance. 48...exd4 49.e5! Pointa předchozí výměny! 49...hxg5 50.hxg5 Kb4 Po 50...Kxa2? 51.Se4= černý určitě nevyhraje! 51.Kb2 Sc6 52.a3+ Kc5 53.Kb3 Sb7 Již ted' šlo 53...b5! 54.Ka2 Sc8 55.Kb2 Sb7 56.Kc2 Sc6 57.Kd2?! Ulehčuje černému realizaci převahy, po partii jsme se domnívali, že pokud bílý král bude chodit „správně“, tak bílý udrží remízu. Paradoxně však černý vyhrává pěšcovku, ačkoliv má vzdálenějšího pěšce bílý! 57.Kb3 b5! 58.cxb5 Sxb5 59.Sxb5 Kxb5 60.a4+ (60.g6 Kc5 61.a4 Kd5 62.a5 Kc5 63.a6 Kb6+) 60...Ka5+; 57.Kb2 b5 58.cxb5 Sxb5 59.Sxb5 (59.Se4 Sc6 60.Sxc6 Kxc6 61.a4 Kb6+) 59...Kxb5+ Vele důležitou roli hraje to, že má černý tempo v podobě tahu g7-g6, bez něj by pěšcovku prohrál!!! 57...Sa4+ Ted' bílý přijde o pěšce c4 a poté i o pěšce e5. 58.Sb1 Sb3 59.Kd3 Sxc4+ 60.Ke4 Sd5+ 61.Kd3 Sf3 62.Sa2 Sd5 63.Sb1 Sb3 64.Kd2 Kd5
 0-1

Příklad č. 5:

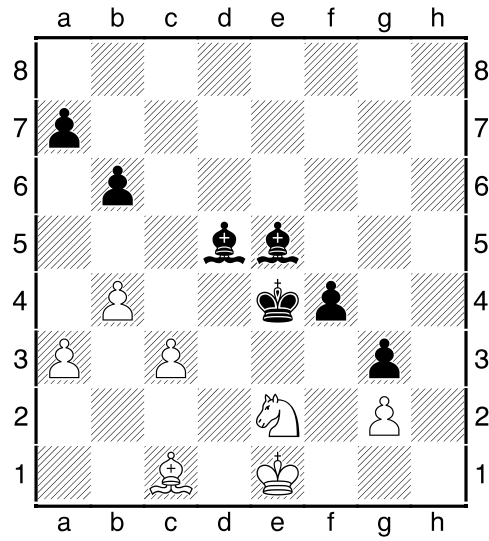
Malík, J. - Kaňovský, D.

Extraliga ml. dorostu, 2001

1.e4 e6 2.d4 d5 3.Jd2 c5 4.Jgf3 4...exd5! 4...Jf6 5.exd5 5.e5! Jfd7 6.c3 Jc6 7.Sd3 Se7= 5...Jxd5! 5...exd5! 6.Je4 cxd4= 7.Jxd4 Se7 8.c3 0-0 9.Sd3 e5 10.Jf3 Jc6 11.Sc4 Bílý uznává, že nestojí lépe a směřuje do koncovky se snahou o brzkou remízu. Ale právě v koncovce se krásně uplatní pěšcové centrum černého... 11.Sc2! Kh8 12.h4! f5? (12...f6!?) 13.Jeg5 h6 14.Sb3± 11...Jb6 12.Dxd8 Vxd8 13.Sb3 h6 14.0-0 Kf8 15.Se3?! 15.Jfd2! Ja5 16.Sc2 Se6 15...f5 16.Jed2 16.Jg3? f4-+; 16.Jc5? f4-+ 16...Jd5! A najednou se černá mini-výhoda rozšíří o výhodu dvojice střelců! 17.Sxd5 Vxd5

18.Jb3 b6! Zahájení bodu č. 1, navíc černý otevírá diagonálu f1-a6 pro svého bělopolného střelce. 19.Vad1 Vxd1 20.Vxd1 Sa6 Ideálně brání soupeřovu králi v centralizaci! 21.Je1 Vd8 22.Vxd8+ Sxd8 23.f4! Snaha donutit černého zavřít pozici tahem e4 je sice pochopitelná, ale na druhou stranu bílý pozici ještě více otevírá... 23...Kf7 23...e4?! 24.Jc2 Sc4 25.Jcd4 Jxd4 26.Sxd4 Sxb3 27.axb3 a černý bude jen těžko vyhrávat... 24.Jf3 Sf6 25.fxe5 Možná předčasně, bílému se dva jezdcí zatím hodí... 25.Kf2! 25...Jxe5 26.Jxe5+ 26.Jfd4?! Jd3 27.Sc1 Sxd4+ 28.cxd4 Sc4! 29.Se3 Sxb3 30.axb3 Ke6 31.Kf1 Kd5 32.Ke2 Jb4 26...Sxe5 27.Jd4 f4 28.Sd2 28.Jc6 fxe3! A tady vidíme další z výhod dvojice střelců, a to je výhodná výměna!... (bod č. 4!): 29.Jxe5+ Ke6 30.Jg4 e2 31.Kf2 Kf5 32.Je3+ (32.h3 Ke4 33.Ke1 Kd3-+) 32...Ke4 33.Jc2 Kd3 34.Je1+ Kd2-+ 28...Sb7 29.Kf2 Sd5 30.a3 Kf6 31.Sc1 g5! Černý využívá pěšcovou převahu na královském křídle k vytvoření volného pěšce! 32.Sd2 32.g3 fxg3+ 33.hxg3 h5 34.Jf3 Sxf3 35.Kxf3 g4+! 36.Kf2 b5! „Má-li soupeř střelce, zafixuj pěšce na pole barvy toho střelce!“ 37.Sd2 a5 38.b3 a4-+ 32...h5 33.h3 g4 34.hxg4 hxg4 35.Sc1 Sd6 36.b4 g3+ 37.Kf1 Ke5 Bod č. 3! 38.Je2 Ke4 39.Ke1 Se5-+

Bílý je zcela zatlačen, další boj je zbytečný...
0-1